

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

1. märts 2012*

Direktiiv 96/9/EÜ — Andmebaaside õiguskaitse — Autoriõigus — Jalgpalli esiliiga võistluskalendrid

Kohtuasjas C-604/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Court of Appeals (England & Wales) (Civil Division) (Ühendkuningriik) 10. detsembri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. detsembril 2010, menetluses

Football Dataco Ltd,

Football Association Premier League Ltd,

Football League Ltd,

Scottish Premier League Ltd,

Scottish Football League,

PA Sport UK Ltd

versus

Yahoo! UK Ltd,

Stan James (Abingdon) Ltd,

Stan James plc,

Enetpulse ApS,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts (ettekandja), kohtunikud J. Malenovský, E. Juhász, G. Arestis ja D. Šváby,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. oktoobri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Football Dataco Ltd, Football Association Premier League Ltd, Football League Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League ja PA Sport UK Ltd, esindajad: J. Mellor, QC, *barrister* S. Levine, *barrister* L. Lane ja *barrister* R. Hoy,
- Yahoo! UK Ltd, Stan James (Abingdon) Ltd, Stan James plc ja Enetpulse ApS, esindajad: D. Alexander ja R. Meade, QC, *barrister* P. Roberts ja *barrister* P. Nagpal,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: L. Seeboruth, keda abistas *barrister* S. Malynicz,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,
- Malta valitsus, esindajad: A. Buhagiar ja G. Kimberley,
- Portugali valitsus, esindajad: A. P. Barros ning L. Inez Fernandes ja P. Mateus Calado,
- Soome valitsus, esindaja: J. Heliskoski,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Samnadda ja T. van Rijn,

olles 15. detsembri 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiivi 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT L 77, lk 20; ELT eriväljaanne 13/15, lk 459) tõlgendamist.
- 2 See taotlus esitati kohtuvaidluses ühelt poolt Football Dataco Ltd, Football Association Premier League Ltd, Football League Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League ja PA Sport UK Ltd (edaspidi koos „Football Dataco jt”) ning teiselt poolt Yahoo! UK Ltd, Stan James (Abingdon) Ltd, Stan James plc ja Enetpulse ApS-i (edaspidi koos „Yahoo jt”) vahel seoses intellektuaalomandiga, mida esimesed enda väitel Inglise ja Šoti esiliiga võistluskalendrite suhtes omavad.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu – mis sisaldub 15. aprillil 1994 Marrakechis alla kirjutatud ja nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ (mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994), (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80)) heaks kiidetud Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu lisas 1 C – autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevas osas sisalduva artikli 10 lõikes 2 on sätestatud:

„Andme- või muu materjali kogusid, nii arvutiga loetavaid kui muul kujul, mis nende sisu valiku või korralduse alusel moodustavad intellektuaalse loomingu, kaitstakse sellistena. Niisugune kaitse, mis ei laiene andmetele või materjalile endale, ei kahjusta autoriõigusi, mis sisalduvad andmetes või materjalis endas.”

- 4 Genfis 20. detsembril 1996 vastu võetud Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) autoriõiguse lepingu artiklis 5, mis puudutab „andmekogusid (andmebaase)”, on sätestatud:

„Andme- või muu materjali mis tahes vormis kogusid, mis nende sisu valiku või korralduse tõttu moodustavad intellektuaalse loomingu, kaitstakse sellisena. See kaitse ei laiene andmetele või materjalile endale ega piira kogus sisalduvate andmete või materjali suhtes kohaldatavat mis tahes autoriõigust.”

Liidu õigus

- 5 Direktiivi 96/9 põhjendustes 1–4, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 26, 27, 39 ja 60 on sätestatud:

„(1) andmebaasid ei ole käesoleval hetkel kõikides liikmesriikides olemasolevate õigusaktidega piisavalt kaitstud; niisugust kaitset iseloomustavad selle olemasolu korral erinevad tunnused;

(2) niisugused erinevused liikmesriikide õigusaktidega tagatavas andmebaaside õiguskaitstes mõjutavad negatiivselt siseturu funktsioneerimist seoses andmebaasidega ning eriti füüsiliste ja juriidiliste isikute vabadust pakkuda sidusandmebaasikaupu ja -teenuseid kogu ühenduses ühtlustatud õiguskorra alusel; niisugused erinevused võivad veelgi enam esile kerkida, kui liikmesriigid kehtestavad selles nüüd üha enam rahvusvahelist mõõdet omandavas valdkonnas uusi õigusakte;

(3) siseturu funktsioneerimist kahjustavad olemasolevad erinevused tuleb kõrvaldada ning uute esilekerkimine tuleb ära hoida, sellal kui siseturu funktsioneerimist või ühendusesisese infoturu arengut negatiivselt mõjutavaid erinevusi ei ole vaja kõrvaldada ega nende esilekerkimist ära hoida;

(4) andmebaaside autoriõiguse kaitse esineb liikmesriikides vastavalt õigusaktidele või pretsedendiõigusele erinevates vormides ning kui liikmesriikide vahel jäävad seoses kaitse ulatuse ja tingimustega alles erinevused õigusaktides, siis võivad niisugused ühtlustamata intellektuaalomandiõigused takistada kaupade ja teenuste vaba liikumist ühenduses;

[...]

(9) andmebaasid on ühendusesisese infoturu arendamisel olulise tähtsusega vahendiks; nimetatud vahend osutub kasulikuks ka mitmetes muudes valdkondades;

(10) nii ühenduses kui kogu maailmas kõikides kaubandus- ja tööstussektorites iga-aastaselt loodava ja töödeldava informatsiooni hulga kiire kasv nõuab kõikides liikmesriikides investeerimist nüüdisaegsetesse infotöötlussüsteemidesse;

[...]

(12) niisugune investeerimine kaasaegsetesse informatsiooni säilitamise ja töötlemise süsteemidesse ei saa ühenduses toimuda, kui andmebaaside tegijate õiguste kaitsmiseks ei kehtestata stabiilset ja ühtset õiguskaitsekorda;

[...]

(15) andmebaasi autoriõigusega kaitsmise vajaduse kindlakstegemiseks kasutatavad kriteeriumid tuleb määratleda lähtuvalt sellest, kas andmebaasi sisu valik või korraldus on autori intellektuaalne loomingu; niisugune kaitse peab hõlmama andmebaasi struktuuri;

(16) andmebaasi autoriõiguse kaitse alla kuuluvuse sobivuse kindlaksmääramisel ei tohi autori intellektuaalse loomingu mõttes rakendada muid kriteeriume peale originaalsuse, eriti ei tohi seejuures rakendada esteetilisi või kvalitatiivseid kriteeriume;

[...]

(18) käesoleva direktiiviga ei piirata autorite õigust otsustada, kas ja millisel viisil nad lubavad oma teoseid andmebaasi kaasata, ega seda, kas nad annavad ainuõiguse või mitte; [...]

[...]

(26) andmebaasi lülitatud autoriõigusega kaitstud teosed ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud objektid jäävad sellest olenemata asjakohaste ainuõigustega kaitstuks ning neid ei ole lubatud andmebaasi lülitada ega teha neid sisaldavat väljavõtet andmebaasist ilma õiguste valdaja või tema õigusjärglaste loata;

(27) selliselt andmebaasi kaasatud teoste autoriõigust ja objektide autoriõigusega kaasnevaid õigusi ei mõjuta mitte mingil moel niisuguse eraldiseisva õiguse olemasolu, mis puudutab nende teoste ja objektide valikut ja korraldust andmebaasis;

[...]

(39) lisaks eesmärgile kaitsta andmebaasi sisu valiku või korralduse originaalsusest tulenevaid autoriõigusi, püütakse käesoleva direktiiviga kaitsta ka andmebaaside tegijate positsiooni seoses sisu omandamisega ja kogumisel tehtud finants- ja ametialaste investeeringute tulemuste seadusvastase omastamisega, kaitstes kogu andmebaasi või selle olulisi osi kasutaja või konkurendi teatud toimingute eest;

[...]

(60) mõned liikmesriigid kaitsevad praegu autoriõigusega niisuguseid andmebaase, mis ei vasta käesoleva direktiiviga kehtestatud autorikaitse saamise kriteeriumidele; isegi kui kõnealustele andmebaasidele võidakse anda kaitse käesolevas direktiivis sätestatud õiguse alusel takistada andmebaaside sisust loata väljavõtte tegemist ja/või selle taaskasutamist, on kaitsetähtaeg nimetatud õiguse alusel märkimisväärselt lühem sellest, mis neil on praegu kehtiva siseriikliku korra alusel; niisuguste kriteeriumide ühtlustamine, mille alusel määratakse kindlaks, kas andmebaasi peaks kaitsma autoriõigusega, ei tohi lühendada asjaomaste õiguse valdajate suhtes praegu kehtivat kaitsetähtaega; selleks on vaja näha ette erand; niisuguse erandi mõju peab piirduma vaid asjaomaste liikmesriikide territooriumidega.”

6 Direktiivi 96/9 artikli 1 lõikes 2 on ette nähtud:

„Andmebaas käesoleva direktiivi tähenduses on süstemaatiliselt või meetoodiliselt korrastatud iseseisvate teoste, andmete või muu materjali kogu, mis on individuaalselt kättesaadav elektrooniliste või muude vahendite abil.”

7 Direktiivi 96/9 II peatükis „Autoriõigus” sisalduvas „[k]aitse ülesannet” määratlevas artiklis 3 on sätestatud:

„1. Vastavalt käesolevale direktiivile kaitstakse sisu valiku või korralduse poolest autori intellektuaalseks loominguks olevaid andmebaase sellistena autoriõiguse alusel. Mingeid muid kriteeriume nende niisuguse kaitse alla sobivuse kindlaksmääramiseks ei rakendata.

2. Käesoleva direktiiviga ettenähtud andmebaaside autoriõiguse kaitse ei laiene nende sisule ning sellega ei piirata nimetatud sisu suhtes kehtivaid õigusi.”
- 8 Direktiivi 96/9 III peatükis „*Sui generis* õigus” sisalduvas artiklis 7, mis puudutab „[k]aitse objekti”, on lõigetes 1 ja 4 ette nähtud:
- „1. Liikmesriigid sätestavad andmebaasi tegija õiguse keelata andmebaasi kogu sisust või kvantiteedilt või kvaliteedilt olulisest osast väljavõtte tegemist ja/või selle taaskasutamist, kui selle andmebaasi sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks on tehtud kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt oluline investeering.
- [...]
4. Lõikes 1 sätestatud õigust kohaldatakse olenemata sellest, kas vastav andmebaas on autoriõiguse või muude õigustega kaitstav või mitte. [...]”
- 9 Direktiivi 96/9 IV peatükis „Üldsätted” sisalduvas artiklis 14 on sätestatud:
- „1. Käesolevas direktiivis ettenähtud kaitset kohaldatakse autoriõiguse osas ka andmebaasidele, mis on tehtud enne artikli 16 lõikes 1 nimetatud kuupäeva ja mis sel kuupäeval vastavad käesoleva direktiivi nõuetele andmebaaside autoriõigusega kaitsmise osas.
2. Erandina lõikest 1, juhul kui liikmesriigis käesoleva direktiivi avaldamise kuupäeval autoriõigusega kaitstud andmebaas ei vasta artikli 3 lõikes 1 sätestatud autoriõigusega kaitsmise kriteeriumidele, ei lühenda käesolev direktiiv selles liikmesriigis eespool mainitud kaitsekorra alusel antud kaitse järelejäänud tähtaega.
- [...]”
- 10 Direktiiv 96/9 avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas 27. märtsil 1996.
- 11 See direktiiv võeti Ühendkuningriigi õigusesse üle määrusega Copyright and Rights in Databases Regulations 1997 (1997. aasta autoriõiguse ja andmebaasiõiguste määrus; S.I. 1997, nr 3032), mis jõustus 1. jaanuaril 1998. Selle määruse käesoleva vaidluse jaoks asjakohaste sätete sõnastus on identne nimetatud direktiivi asjakohaste sätetega.

Põhikohtuasja vaidluse aluseks olevad asjaolud ja eelotsuse küsimused

Inglise ja Šoti esiliiga võistluskalendrite koostamine

- 12 Eelotsusetaotluse kohaselt koostatakse iga-aastased Inglise ja Šoti jalgpalli võistluskalendrid üldiselt sarnaste reeglite järgi.
- 13 Selleks tuleb arvesse võtta teatavat arvu reegleid, nn kuldreegleid, millest peamised on:
- ühelgi klubil ei tohi olla kolme järjestikust koduväljaku- ega võõrsilmängu;
 - ühelgi klubil ei tohi viie järjestikuse mängu hulgas olla nelja koduväljakumängu ega nelja võõrsilmängu;
 - niivõrd kui võimalik, peab iga klubi olema hooaja mis tahes hetkeks mänginud võrdse arvu koduväljaku- ja võõrsilmänge, ja

- kõikidel klubidel peaks olema võimalikult võrdne arv nädala keskel peetavaid koduväljaku- ja võõrsilmänge.
- 14 Sellise kalendri puhul, nagu on kõne all põhikohtuasjas, jaguneb koostamisprotsess mitmeks etapiks. Esimeses etapis, mis algab eelneval hooajal, panevad asjaomaste jalgpalliliitude töötajad kokku esiliiga meistrivõistluste mängude programmi ja visandavad teiste liigade mängukalendri. Selles etapis koostatakse rea alusparameetrite (hooaja algus- ja lõpukuupäev; peetavate mängude arv; riigisesteks, Euroopa või rahvusvahelisteks võistlusteks kinnitatud kuupäevad) põhjal võimalik mängukuupäevade loetelu.
 - 15 Teises etapis saadetakse enne kalendri kinnitamist asjaomastele klubidele küsimustikud ning analüüsitakse nendes küsimustikes antud vastuseid, eelkõige „kindla kuupäeva” taotlusi (klubi taotlus, et ta saaks teatavaks kuupäevaks kavandatud mängu mängida kas koduväljakul või võõrsil), „mittekindla kuupäeva” taotlusi (klubi taotlus mängida teataval nädalapäeval kindlal kellaajal (nt laupäeval alates 13.30)) ja „paariseadmistaotlusi” (kahe või enama klubi taotlus mitte mängida samal kuupäeval koduväljakul). Igal hooajal esitatakse ligikaudu 200 taotlust.
 - 16 Kolmas etapp, mille eest Inglise jalgpalli meistrivõistluste puhul vastutab G. Thompson äriühingust Atos Origin IT Services UK Ltd, koosneb kahest ülesandest – järjestamine (*sequencing*) ja paariseadmine (*pairing*).
 - 17 Järjestamise eesmärk on püüda saavutada iga klubi jaoks täiuslik koduväljaku- ja võõrsilmängude järjestus, pidades silmas kuldreegleid, rida korralduslikke piiranguid ja niivõrd kui võimalik klubide esitatud taotlusi. Seejärel koostab G. Thompson võistkondade taotluste põhjal paariseadmistabeli. Ta sisestab sellesse tabelisse järjest võistkondade nimed ning püüab lahendada võimalikult palju problemaatilisi juhtumeid kuni rahuldava kalendrikava saamiseni. Selleks kasutab ta tarkvara, millesse kannab järjestustabeli ja paariseadmistabeli andmed, et luua kalendri loetav versioon.
 - 18 Viimases etapis, mis põhineb G. Thompsoni koostööl asjaomaste jalgpalliliitude töötajatega, kontrollitakse mängude kalendri sisu. Seda tehakse käsitsi, kasutades allesjäänud probleemide lahendamiseks arvutitarkvara. Seejärel peetakse kaks koosolekut, üks kalendri töögrupiga ja teine politsei esindajatega, eesmärgiga kinnitada kalendri lõplik sisu. Hooajal 2008/2009 tehti viimases etapis 56 muudatust.
 - 19 Vastavalt esimese astme kohtuniku tuvastatud asjaoludele, mis on esitatud eelotsusetaotluses, ei ole põhikohtuasjas vaadeldav jalgpallikalendrite koostamise protsess pelgalt mehaaniline ega ette kindlaks määratud, vaid selleks on vastupidi vaja märkimisväärset vaeva ja oskusi, et täita sellega seotud arvukaid nõudeid ning järgida samal ajal võimalikult hästi reegleid, mida tuleb kohaldada. Selleks vajaminev vaev ei taandu kindlaksmääratud kriteeriumide kohaldamisele ning see erineb näiteks telefoniraamatu koostamisest, kuna nõuab igas etapis otsustusvõimet ja oskusi, iseäranis siis, kui arvutiprogramm ei leia olemasolevate piirangutega ühtegi lahendust. Mis puutub osalise arvuti kasutamisse, siis see ei välista G. Thompsoni sõnul otsustusvajadust ega teatavat hindamisruumi.

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

- 20 Football Dataco jt väidavad, et neil on Inglise ja Šoti jalgpalli võistluskalendritele direktiivi 96/9 artikli 7 alusel *sui generis* õigus ning nii selle direktiivi artikli 3 kui ka Ühendkuningriigi intellektuaalomandialaste õigusnormide alusel autoriõigused.
- 21 Yahoo jt väidavad nende õiguste õiguslikku olemasolu vaidlustades, et nad võivad kõnealuseid kalendreid oma tegevuses kasutada, ilma et peaksid selle eest tasu maksma.

- 22 Esimese astme kohtunik asus seisukohale, et kõnealused kalendrid on direktiivi 96/9 artikli 3 alusel autoriõigusega kaitstavad, kuna nende valmistamiseks on olulises osas vaja loometööd. Ta ei tunnustanud seevastu ülejäänud kahe väidetava õiguse olemasolu.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kinnitas esimese astme kohtu otsust osas, mis puudutab seda, et põhikohtuasjas vaatluse all olevad kalendrid ei ole kaitstavad direktiivi 96/9 artikli 7 alusel *sui generis* õigusega. Tal tekkis seevastu küsimus, kas kalendrid on autoriõigusega kaitstavad selle direktiivi artikli 3 alusel. Tal on kahtlusi ka selles osas, kas asjaomased kalendrid võivad olla autoriõigusega kaitstavad enne seda direktiivi kehtinud Ühendkuningriigi õigusnormide alusel tingimustel, mis erinevad artiklis 3 kehtestatud tingimustest.
- 24 Neil asjaoludel otsustas Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Mida tähendab direktiivi 96/9[...] artikli 3 lõikes 1 kasutatud mõiste „sisu valiku või korralduse poolest autori intellektuaalseks loominguks [olevad] andmebaas[id]” ja täpsemalt:
- a) kas intellektuaalne pingutus ja oskused andmete loomisel tuleb jätta arvesse võtmata;
 - b) kas sõnastus „valik või korraldus” hõlmab olulise lisanduse tegemist varem olemas olnud andmeüksusesse (näiteks jalgpallimatši kuupäeva kindlaksmääramine);
 - c) kas mõiste „autori intellektuaalne looming” eeldab autorilt rohkemat kui olulist vaeva ja oskusi ja kui, siis mida?
2. Kas direktiiviga on vastuolus andmebaaside autoriõigused, mis tulenevad siseriiklikest õigusnormidest, kuid mida ei ole direktiiviga [96/9] ette nähtud?”

Esimese eelotsuse küsimuse analüüs

- 25 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt tõlgendada direktiivi 96/9 artikli 3 lõiget 1. Ta küsib täpsemalt:
- esiteks, kas seda sätet kohaldades tuleb andmete loomiseks rakendatud intellektuaalne pingutus ja oskused jätta arvesse võtmata;
 - teiseks, kas sisu „valik või korraldus” selle sätte tähenduses hõlmab olulise lisanduse tegemist varem olemas olnud andmeüksusesse, ja
 - kolmandaks, kas mõiste „autori intellektuaalne looming” sama sätte tähenduses eeldab autorilt rohkemat kui olulist vaeva ning oskusi ja kui, siis mis on see lisanõue.
- 26 Kõigepealt tuleb ühelt poolt meenutada, et Euroopa Kohus on varem otsustanud, et jalgpalli esiliiga võistluskalendrit võib pidada „andmebaasiks” direktiivi 96/9 artikli 1 lõike 2 tähenduses. Sisuliselt asus ta seisukohale, et jalgpallikohtumise kuupäeva, kellaaja ja kahe võistkonna – võõrustaja ja külalisvõistkonna – nime kombinatsioonil on eraldiseisev teabeväärtus, mistõttu see on kõnealuse artikli 1 lõike 2 tähenduses „iseseisev materjal”, ja et jalgpalli võistlussarja erinevate kohtumiste kuupäevade, kellaegade ning meeskondade nimede kalendrisse kogumine vastab selle artikli 1 lõikes 2 seatud tingimustele, et andmebaas peab olema süstemaatiliselt või meetoodiliselt korrastatud ning andmebaasi andmed individuaalselt kättesaadavad (vt 9. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-444/02: Fixtures Marketing, EKL 2004, lk I-10549, punktid 33–36).

- 27 Teiselt poolt tuleneb nii direktiivi 96/9 artikli 3 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 sõnastuse võrdlusest kui ka direktiivi teistest sätetest ja põhjendustest, eelkõige artikli 4 lõikest 4 ning põhjendusest 39, et autoriõigus ja *sui generis* õigus on kaks eraldiseisvat õigust, mille ese ja kohaldamise tingimused on erinevad.
- 28 Seetõttu ei tähenda asjaolu, et „andmebaas” direktiivi 96/9 artikli 1 lõike 2 tähenduses ei vasta vajalikele tingimustele, et olla kaitstud *sui generis* õigusega kõnealuse direktiivi artikli 7 alusel, nagu Euroopa Kohus jalgpalli võistluskalendrite kohta otsustas (9. novembri 2004. aasta otsused kohtuasjas C-46/02: Fixtures Marketing, EKL 2004, lk I-10365, punktid 43–47; kohtuasjas C-338/02: Fixtures Marketing, EKL 2004, lk I-10497, punktid 32–36, ja eespool viidatud kohtuasjas C-444/02: Fixtures Marketing, punktid 48–52), automaatselt, et sama andmebaas ei saa olla kaitstud ka autoriõigusega vastavalt selle direktiivi artiklile 3.
- 29 Nimetatud artikli 3 lõike 1 kohaselt kaitstakse direktiivi 96/9 artikli 1 lõike 2 tähenduses „andmebaasi” autoriõiguse alusel, kui sisu valiku või korralduse poolest on see autori intellektuaalne looming.
- 30 Esiteks tuleneb direktiivi 96/9 artikli 3 lõikest 2 koosmõjus direktiivi põhjendusega 15, et selle direktiiviga ette nähtud autoriõiguse kaitse ese on andmebaasi „struktuur”, mitte selle „sisu” ega järelikult ka selles sisalduv materjal.
- 31 Nagu tuleneb intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu artikli 10 lõikest 2 ja WIPO autoriõiguse lepingu artiklist 5, kaitstakse intellektuaalse loomingu moodustavaid andmekogusid autoriõiguse alusel sellisena ka nende sisu valiku või korralduse tõttu. See kaitse ei laiene seevastu andmetele või materjalile endale ega piira kogus sisalduvate andmete või materjali suhtes kehtivat mis tahes autoriõigust.
- 32 Selles kontekstis viitavad mõisted „valik” ja „korraldus” direktiivi 96/9 artikli 3 lõike 1 tähenduses vastavalt andmete väljavalimisele ja korrastamisele, mille käigus andmebaasi autor annab sellele struktuuri. Need mõisted ei hõlma aga andmebaasis sisalduvate andmete loomist.
- 33 Järelikult, nagu väitsid Yahoo jt, Itaalia, Portugali ja Soome valitsus ning Euroopa Komisjon, ei tule eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud esimese küsimuse punktis a osutatud tegureid ehk intellektuaalset pingutust ja andmete loomisel rakendatud oskusi arvesse võtta, kui hinnatakse, kas neid sisaldav andmebaas on kaitstav direktiiviga 96/9 ette nähtud autoriõigusega.
- 34 Toodud analüüsi kinnitab kõnealuse direktiivi eesmärk. Selle põhjendustest 9, 10 ja 12 tulenevalt on direktiivi eesmärk ergutada andmete „säilitamise” ja „töötlemise” süsteemide kujundamist, et aidata kaasa kõikides tegevusvaldkondades igal aastal loodavate ja töödeldavate andmete hulga plahvatusliku kasvu tingimustes infoturu arendamisele (vt eespool viidatud 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus C-46/02: Fixtures Marketing, punkt 33; 9. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-203/02: The British Horseracing Board jt, EKL 2004, lk I-10415, punkt 30; eespool viidatud 9. novembri 2004. aasta kohtuotsused C-338/02: Fixtures Marketing, punkt 23, ning C-444/02: Fixtures Marketing, punkt 39), mitte kaitsta andmebaasi kogutava materjali loomist.
- 35 Põhikohtuasja suhtes tuleb märkida, et asjaomaste võistlussarjade korraldamise raames kasutatakse muu hulgas eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud ja käesoleva kohtuotsuse punktides 14–18 nimetatud intellektuaalseid ressursse, et määrata kindlaks sarjade iga mängu kuupäev, kellaeg ning kohtuvate võistkondade nimed vastavalt reeglite, parameetrite ja korralduslike piirangute kogule ning asjaomaste klubide konkreetsetele taotlustele (vt eespool viidatud 9. novembri 2004. aasta kohtuotsused C-46/02: Fixtures Marketing, punkt 41, C-338/02: Fixtures Marketing, punkt 31, ja C-444/02: Fixtures Marketing, punkt 47).
- 36 Nagu Yahoo jt ning Portugali valitsus rõhutasid, puudutavad need ressursid asjaomas andmebaasis olevate andmete endi loomist, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 26 (vt eespool viidatud 9. novembri 2004. aasta kohtuotsused C-46/02: Fixtures Marketing, punkt 42, C-338/02:

Fixtures Marketing, punkt 31, ja C-444/02: Fixtures Marketing, punkt 47). Seetõttu, võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktis 32 sedastatud, ei ole need ressursid igal juhul asjakohased selle hindamisel, kas põhikohtuasjas vaatluse all olevad jalgpalli võistluskalendrid on kaitstavad direktiivis 96/9 ette nähtud autoriõigusega.

- 37 Teiseks, nagu tuleneb direktiivi 96/9 põhjendusest 16, osutab mõiste „autori intellektuaalne looming” originaalsuse kriteeriumile (vt selle kohta 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-5/08: Infopaq International, EKL 2009, lk I-6569, punktid 35, 37 ja 38; 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-393/09: Bezpečnostní softwarová asociace, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 45; 4. oktoobri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/08 ja C-429/08: Football Association Premier League jt, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 97, ning 1. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-145/10: Painer, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 87).
- 38 Andmebaasi koostamise puhul on originaalsuse kriteerium täidetud, kui selle autor väljendab selles sisalduvate andmete valiku või korralduse kaudu oma loomevõimet, rakendades vabu ja loomingulisi valikuid (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsused Infopaq International, punkt 45; Bezpečnostní softwarová asociace, punkt 50, ja Painer, punkt 89) ning jätab sinna nii oma „käekirja” (eespool viidatud kohtuotsus Painer, punkt 92).
- 39 Seevastu ei ole kõnealune kriteerium täidetud, kui andmebaasi koostamisel valitsevad tehnilised kaalutlused, reeglid või piirangud, mis ei jäta ruumi loomevabadusele (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsused Bezpečnostní softwarová asociace, punktid 48 ja 49, ning Football Association Premier League jt, punkt 98).
- 40 Nagu tuleneb nii direktiivi 96/9 artikli 3 lõikest 1 kui ka põhjendusest 16, ei ole selle hindamisel, kas andmebaas on kaitstav direktiivis 96/9 ette nähtud autoriõigusega, kohaldatav ükski muu kriteerium peale originaalsuse.
- 41 Sellest järeldub esiteks, et juhul, kui andmete – ehk sellises asjas nagu põhikohtuasi asjaomase võistlussarja erinevate kohtumiste kuupäevi, kellaaegu ning meeskondade nimesid puudutavate andmete – valik või korraldus (vt käesoleva kohtuotsuse punkt 26) on andmebaasi autori loomejõu originaalne väljendus, ei oma selle hindamisel, kas andmebaas on kaitstav direktiivis 96/9 ette nähtud autoriõigusega, tähtsust, kas valik või korraldus hõlmab nendesse andmetesse „olulise lisanduse” tegemist, mida on mainitud eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimese eelotsuse küsimuse punktis b.
- 42 Teiseks ei saa see, kui andmebaasi koostamisel oli peale selles sisalduvate andmete loomise vaja autori olulist vaeva ning oskusi, mida on mainitud sama küsimuse punktis c, iseenesest õigustada selle kaitsmist direktiivis 96/9 ette nähtud autoriõigusega, kui selle vaeva ja oskuste puhul ei väljendu mingit originaalsust nende andmete valikus või korralduses.
- 43 Käesolevas kohtuasjas on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne eeltoodud analüüsi põhjal hinnata, kas jalgpalli võistluskalendrid on direktiivi 96/9 artikli 3 lõikes 1 sätestatud autoriõigusega kaitstavuse tingimustele vastavad andmebaasid.
- 44 Kui nende kalendrite koostamise korrale, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus neid kirjeldas, ei lisandu asjaolusid, millest ilmneks kalendritesse paigutatud andmete valiku või korralduse originaalsus, ei ole need üksikasjad sealjuures piisavad selleks, et kõnealune andmebaas oleks kaitstav direktiivi 96/9 artikli 3 lõikes 1 sätestatud autoriõigusega.
- 45 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 96/9 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et „andmebaas” nimetatud direktiivi artikli 1 lõike 2 tähenduses on kaitstav selles direktiivis sätestatud autoriõigusega tingimusel, et andmebaasis sisalduvate andmete valik või korraldus on andmebaasi autori loomevabaduse originaalne väljendus – mida tuleb siseriiklikul kohtul kontrollida.

46 Seetõttu:

- andmete loomisel rakendatud intellektuaalne pingutus ja oskused ei ole asjakohased selle kindlakstegemisel, kas andmebaas on asjaomase õigusega kaitstav;
- sel puhul ei oma tähtsust, kas nende andmete valik või korraldus hõlmab olulise lisanduse tegemist, ja
- andmebaasi koostamiseks vajalik oluline vaev ning oskused ei saa iseenesest sellist kaitset õigustada, kui nende puhul ei väljendu mingit originaalsust andmebaasis sisalduvate andmete valikus või korralduses.

Teise eelotsuse küsimuse analüüs

- 47 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 96/9 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, millega on direktiivi artikli 1 lõikes 2 esitatud määratlusega hõlmatud andmebaasidele antud autoriõiguse kaitse teistsugustel tingimustel kui direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimused.
- 48 Sellega seoses tuleb rõhutada, et direktiivi 96/9 eesmärk on põhjenduste 1–4 kohaselt kõrvaldada erinevused, mis esinesid liikmesriikide õiguses andmebaaside õiguskaitse osas, eelkõige seoses autoriõiguse kaitse ulatuse ja tingimustega, ning mis kahjustasid siseturu funktsioneerimist, kaupade ja teenuste vaba liikumist Euroopa Liidus ning liidusisese infoturu arengut.
- 49 Neil tingimustel on direktiivi 96/9 põhjenduse 60 kohaselt direktiivi artikliga 3 ellu viidud „niisuguste kriteeriumide ühtlustamine, mille alusel määratakse kindlaks, kas andmebaasi peaks kaitsma autoriõigusega”.
- 50 Kuna tegemist on andmebaasidega, mis olid 27. märtsil 1996 kaitstud siseriikliku autoriõiguskorraga muude kaitstavuse kriteeriumide järgi kui need, mis on sätestatud selle direktiivi artikli 3 lõikes 1, siis vastavalt direktiivi 96/9 artikli 14 lõikele 2 jääb asjaomases liikmesriigis sellise kaitsekorra alusel antud kaitse järelejäänud tähtaeg küll kehtima. Sellegipoolest, kui see üleminekusäte ainsana välja arvata, on artikli 3 lõikega 1 vastuolus see, kui nimetatud direktiivi artikli 1 lõikes 2 toodud määratlusega hõlmatud andmebaasidele on siseriiklike õigusnormidega antud autoriõiguse kaitse tingimustel, mis erinevad artikli 3 lõikes 1 ette nähtud originaalsuse tingimusest.
- 51 Mis puutub direktiivi 96/9 põhjendustesse 18, 26 ja 27, millele Football Dataco jt tähelepanu juhtisid, siis nendes on rõhutatud teose autori vabadust otsustada, kas ta lubab oma teoseid andmebaasi kaasata ning seda, et kaitstava teose lisamine andmebaasi, mis võib olla kaitstud, ei mõjuta lisatud teost kaitsvaid õigusi. Seevastu ei toeta viidatud põhjendused käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis esitatud tõlgendusele vastupidist tõlgendust.
- 52 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 96/9 tuleb tõlgendada nii, et kui välja arvata selle artikli 14 lõikes 2 sisalduv üleminekusäte, siis on direktiiviga vastuolus siseriiklikud õigusnormid, millega direktiivi artikli 1 lõikes 2 esitatud määratlusega hõlmatud andmebaasidele on antud autoriõiguse kaitse teistsugustel tingimustel, kui direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimused.

Kohtukulud

- 53 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiivi 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et „andmebaas” nimetatud direktiivi artikli 1 lõike 2 tähenduses on kaitstav selles direktiivis sätestatud autoriõigusega tingimusel, et andmebaasis sisalduvate andmete valik või korraldus on andmebaasi autori loomevabaduse originaalne väljendus – mida tuleb siseriiklikul kohtul kontrollida.

Seetõttu:

- andmete loomisel rakendatud intellektuaalne pingutus ja oskused ei ole asjakohased selle kindlakstegemisel, kas andmebaas on asjaomase õigusega kaitstav;
 - sel puhul ei oma tähtsust, kas nende andmete valik või korraldus hõlmab olulise lisanduse tegemist, ja
 - andmebaasi koostamiseks vajalik oluline vaev ning oskused ei saa iseenesest sellist kaitset õigustada, kui nende puhul ei väljendu mingit originaalsust andmebaasis sisalduvate andmete valikus või korralduses.
2. Direktiivi 96/9 tuleb tõlgendada nii, et kui välja arvata selle artikli 14 lõikes 2 sisalduv üleminekusäte, siis on direktiiviga vastuolus siseriiklikud õigusnormid, millega direktiivi artikli 1 lõikes 2 esitatud määratlusega hõlmatud andmebaasidele on antud autoriõiguse kaitse teistsugustel tingimustel kui direktiivi artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimused.

Allkirjad